

Datum
2020-11-30
Vår referens
Daniel Svartek
Stadsjurist
daniel.svartek@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Justitiedepartementet - Grundlagsskadestånd - ett rättighets- skydd för enskilda (SOU 2020:44) STK-2020-1249

Sammanfattning

Malmö kommun har bjudits in att lämna synpunkter på betänkandet Grundlagsskadestånd – ett rättighetsskydd för enskilda (SOU 202:44). Kommittén om grundlagsskadestånd har haft i uppdrag att överväga om rätten till ersättning från det allmänna för skada som orsakats vid överträdelser av 2 kap. regeringsformen bör utvidgas och, om så bedöms vara fallet, överväga om det är ändamålsenligt och önskvärt att ersättningsrätten regleras i lag. Kommittén anser att skyddet för fri- och rättigheter enligt regeringsformen borde vara minst lika starkt som skyddet enligt Europakonventionen och att det därför finns ett behov av att tydliggöra rättsläget i fråga om grundlagsskadestånd, vilket skulle påverka rättighetsskyddet för enskilda i positiv riktning.

En lagstiftning uppfyller enligt kommitténs uppfattning bättre kraven på effektivitet och förutsebarhet. Genom en lagregel ges enskilda ett besked om att det finns en möjlighet att få frågan om en överträdelse av 2 kap. regeringsformen prövad inom ramen för en skadeståndsprcess och att det kan finnas en rätt till skadestånd vid en konstaterad överträdelse. Det gör det lättare att ta ställning till om det finns skäl att vidta åtgärder mot det allmänna med anledning av en upplevd överträdelse. Kommittén förespråkar därför att en bestämmelse med det överordnade syftet att tydliggöra rättsläget i fråga om grundlagsskadestånd och därigenom stärka skyddet för enskildas fri- och rättigheter bör tas in i skadeståndslagen. Genom den föreslagna lagstiftningen blir det tydligare för den enskilde att han eller hon kan uppställa krav på att det allmänna skyddar och upprätthåller de grundläggande fri- och rättigheter som 2 kap. regeringsformen innehåller, vilket i förlängningen bör leda till ett stärkt rättighetsskydd. Vidare får domstolar, rätts-tillämpande myndigheter och andra ett sammanhållet skadeståndsrättsligt regelverk att förhålla sig till.

Stadskontoret förordar att kommunstyrelsens arbetsutskott ansluter sig till de förslag som lämnas i betänkandet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsunderlag

- Grundlagsskadestånd - ett rättighetsskydd för enskilda (SOU 2020:44)
- Remiss från Justitiedepartementet - Grundlagsskadestånd - ett rättighetsskydd för enskilda (SOU 2020:44)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 201207 Remiss från Justitiedepartementet Grundlagsskadestånd – ett rättighetsskydd för enskilda (SOU 2020:44)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-12-07

Kommunstyrelsen 2020-12-09

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Ärendet

Malmö kommun har bjudits in att lämna synpunkter på betänkandet Grundlagsskadestånd – ett rättighetsskydd för enskilda (SOU 202:44). Kommittén om grundlagsskadestånd har haft i uppdrag att överväga om rätten till ersättning från det allmänna för skada som orsakats vid överträdelser av 2 kap. regeringsformen bör utvidgas och, om så bedöms vara fallet, överväga om det är ändamålsenligt och önskvärt att ersättningsrätten regleras i lag. Kommittén anser att skyddet för fri- och rättigheter enligt regeringsformen borde vara minst lika starkt som skyddet enligt Europakonventionen och att det därför finns ett behov av att tydliggöra rättsläget i fråga om grundlagsskadestånd, vilket skulle påverka rättighetsskyddet för enskilda i positiv riktning. En lagstiftning uppfyller enligt kommitténs uppfattning bättre kraven på effektivitet och förutsebarhet.

Genom en lagregel ges enskilda ett besked om att det finns en möjlighet att få frågan om en överträdelse av 2 kap. regeringsformen prövad inom ramen för en skadeståndprocess och att det kan finnas en rätt till skadestånd vid en konstaterad överträdelse. Det gör det lättare att ta ställning till om det finns skäl att vidta åtgärder mot det allmänna med anledning av en upplevd överträdelse. Kommittén förespråkar därför att en bestämmelse med det överordnade syftet att tydliggöra rättsläget i fråga om grundlagsskadestånd och därigenom stärka skyddet för enskildas fri- och rättigheter bör tas in i skadeståndslagen. Genom den föreslagna lagstiftningen blir det tydligare för den enskilde att han eller hon kan uppställa krav på att det allmänna skyddar och upprätthåller de grundläggande fri- och rättigheter som 2 kap. regeringsformen innehåller, vilket i förlängningen bör leda till ett stärkt rättighetsskydd. Vidare får domstolar, rättstillämpande myndigheter och andra ett sammanhållet skadeståndsrättsligt regelverk att förhålla sig till. En lagreglering framstår som det bästa sättet att uppnå en väl fungerande ordning på ett omfattande och komplicerat rättsområde.

På samma sätt som när det gäller konventionsskadestånd kommer den grundläggande avgränsningen av tillämpningsområdet för grundlagsskadeståndet att ske genom bedömningen av om det har skett en överträdelse av en fri- och rättighet eller inte. Frågan om ett beslut eller annan åtgärd eller en viss lagstiftning utgör en överträdelse måste avgöras efter en helhetsbedömning av den specifika situationen. Bedömningen bör ske med hänsyn till rättsfall, förarbetsuttalanden och allmänna rättsprinciper, men även till hur motsvarande fri- och rättighet behandlas i konventionsrätten och EU-rätten. Varje fel av en myndighet eller domstol som har med en fri- och rättighet att göra utgör inte en överträdelse av fri- och rättigheten.

Stadskontorets bedömning

En bestämmelse om grundlagsskadestånd skulle sannolikt, mot bakgrund av de möjligheter som skadeståndslagen och annan lagstiftning redan ger enskilda att få ersättning från det allmänna för rättighetsöverträdelser, i realiteten inte utvidga rättighetsskyddet i någon mer betydande utsträckning. En sådan bestämmelse kan ändå bidra till att rättighetsskyddet vitaliseras och får det genomslag som det är tänkt. Det finns ett betydande värde i att regeringsformen innehåller en levande och för medborgarna användbar rättighetskatalog.

Förslagen bedöms inte leda till ökade kostnader för det allmänna eller medföra några konsekvenser för miljön, för den kommunala självstyrelsen, för regionalpolitiken, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

Mot bakgrund av vad som anförts förordar stadskontoret att kommunstyrelsens arbetsutskott ansluter sig till de förslag som lämnas i betänkandet.

Ansvariga

Jonas Rosenkvist Avdelningschef
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör